

50
éves

II. rész.

Az ELZETT
üzemfejlesztése
két irányú volt.
Mivel az ELZETT
és a Schmolli kö-
zött igen szoros
volt a kapcsolat,
logikusnak látszott
az a megoldás,
hogy az ELZETT
gyártsa a cipő-
paszták bádóg do-
bozait, valamint a
doboznyitókat,
melyeknek egysze-
rű billentésével
könnyedén ki le-
het nyitni a do-
bozt. A gyár be-
szerezte a szüksé-
ges mélyhúzó gé-
peket, valamint a
szükséges szabá-
dalmakat.

A
Z
Á
R
É
S
L
A
K
A
T
G
Y
Á
R

A dobozok gyártása nem
valósult meg, viszont nyitókat
még ma is eredményesen ké-
szít a gyár.

A gyárfejlesztés során a má-
sik nagy lépés a lakatgyártás
körébe kibővítése volt. Korá-
bban csak ötszögletes laka-
tot gyártott az Elzett, most
elhatározták a páncellatok
készítésének a bevezetését. A
páncellaton nincs szegeces-
lés, jóformán semmi kézi
munka nincs rajta. A borító-
lap és a kupakok szorosan
egymásba illeszkednek. Az új
termék gyártásához speciális
kengyelhajlító automatát és
kupakhúzó gépet kellett be-
szerezni. A lakatgyártás kibő-
vítésével kapcsolatos beruhá-
zások végösszege 130 ezer pen-
gőre emelkedett. Ez szüksé-
gessé tette a részvénytőke
felemelését. A vállalat rész-
vénytőkéje 1933-ban 340 ezer
pengőre nőtt.

Az új beruházások jelentő-
sen emelték a gyár export-
képességét. A vállalat a szüksé-
ges gépeket viszonylag ala-
acsonyabb árakon szerezte be,
hiszen a válság ideje alatt a
szerszámgépiparban is nyo-
mott árak voltak. A fellendü-
lés új korszakában pedig fel-
újított, modern gépparkkal je-
lentkezhetett a piacon az EL-

Az első védjegy a 20-as évek-
ből.

zett s előnyt szerzett magá-
nak versenytársaival szemben.

1935-ben merész lépésre
szánta el magát a társaság
igazgatósága. Elhatározták,
hogy Budapestre helyezik a
gyártást.

A gyár termékeinek eladá-
sát intéző iroda már évek óta
a fővárosban volt, amikor
1935-ben az igazgatóság elha-
tározta: a gyárat is Pestre te-
lepítik. Ekkor vették meg a
Kaszab-féle Csavar- és Vasá-
rúgyár RT. Bence utcai gyár-
telepét, ahol az üzem ma is
működik. A gyár időközben
több szomszédos kis telket is
megszerzett hozzá, sőt két év-
vel ezelőtt birtokába vette a
nagyforgalmú Váci útra néző
frontot is...

Tehát 1936-ban a gyártás is
Budapestre költözött.

Egy gyárnak mintegy 150
kilométerrel való elköltözteté-
se bizony nem gyerekjáték.
Hogyan emlékeznek erre az
időre az akkor már a gyárban
dolgozók közül Pethő Pál és
Szamosvölgyi Gyula? Pethő
Pál, a GYEK vezetője akkor
szériakiíró és anyagrendelő,
Szamosvölgyi Gyula művezető
pedig sajtológép-beállító volt.
Az említett elvtársak így em-
lékeznek:

— ... 1935. november 11-én
kezdődött meg az átköltözés-
hez szükséges előretartás meg-
teremtése. Egyrészt megszer-
vezték a második műszakot,
másrészt, ahol szükség volt rá,
bevezették a túlórázást. Reg-
gel 6-tól délután negyed há-
romig tartott a műszak. Ettől
kezdve a túlórázók este 8-ig
dolgoztak.

Akik fel akartak költözni a
gyárral Pestre — beszél Sza-

mosvölgyi Gyula —, azokat
egy vasárnap autóbusszal fel-
hozták Pestre „háztűznézőbe”.
Egy csomó lakást akkor:
Kallósék lekötötték a Bence
utca környékén a gyári dolgo-
zóknak. Válogattunk a laká-
sok között. Ha valakinek va-
lamilyik megfelelt, kibéreltük.
— Hogyan történt végül is
a költözködés?

— Itt a műhelyben — az ak-
kori sajtológépműhelyben beszél-
getünk — már minden gépnél
elő volt készítve a helye.
Győrben reggel leemeltük a
gépeket a csavarokról, autóról
tettük. Még aznap itt Pesten a
gép helyére került, bauxit-
betonnal kiöntöttük az ürege-
ket és a gép másnap, de leg-
később harmadnap ott foly-
tatta a munkát, ahol Győrben
abbahagyta. Közben még a
szerszámot sem vettük le.

— Az első szállítmány Győr-
ből, 1936. április 10-én, az
utolsó, május 9-én indult —
mondotta a pontos dátumot
Pethő Pál. — Május 9. után
már csak az uszály érkezett,
amelyik a nyersanyagot, a lé-
dákat, a félkész termékeket
meg a felköltöző munkások
bútorát hozta.

A gyár átköltöztetése ösz-
szesen 272 ezer pengőbe ke-
rült. A költségek fedezésére
2720 darab 100 pengő névérté-
kű részvényt bocsátottak ki.
Igy a vállalat részvénytőkéje
612 ezer pengőre emelkedett.

A felköltözés utáni időszak-
ban 1936—37-ben kezdik
meg a Cato-, a Roto-, a Tuto-
és az Ovo-lakatok gyártását.
1937-ben pedig ráállt a gyár a
cilinderes cikkek gyártására.
Siklós Károlyt küldik német-
országi tanulmányútra, akinek
tapasztalatait aztán nagymé-
rtékben felhasználják. Az első
cilinderes lakat a ma is gyár-
tott Tutius volt, amelynek
lyukfúrási és lyukfenék-szabá-
lyozási munkáit a gyár az első
Magyar Csavargyár RT-vel
végeztette bérmunkában.

(Folytatjuk.)

A riportot Dede Sándor írta.
Dr. Tóth Ferenc gyártörté-
netének felhasználásával.

A gyár dolgozóinak csoportképe 1926-ban készült